

marad, talán a nyolcadikat sem végzem el, mert megbuktatnak oroszból. Én a saját bőrö-
mön éreztem azt, hogy a tanárokon milyen sok múlik, rajtuk múlik, hogy a gyerekek meg-
szeretik-e a tanulást és jutnak-e valamire.

(Az interjút Paskó Ildikó készítette)

„Akár a Harvardra is mehet”

Remek X-listás családból származom. Két darab diplomás szülővel, egy darab diplomás bátyval
és magam is diplomás vagyok, 41 éves. A gyermekeim 9 és 10 évesek. A feleségemnek
nincsen diplomája mert jól el vagyunk nélküle.

A gyerekkori családjában milyen volt az ön helyzete?

Apám az otthoni idő legnagyobb részét azzal töltötte, hogy kipihente a nap fáradalmait és
dolgozott, a matematikai műveletek ezreit végezte. Pici gyermekkoromban anyám egye-
temre járt. Elég ritkán volt otthon. Átlagosan naponta egy alkalommal kikérdeztek a lecké-
ből. Atyám azt az oktatási elvet vallotta, hogy először tanuljam meg a könyvből a leckét, és
utána menjek oda hozzá kérdésekkel és ő válaszol. Ami a legjobb volt, hogy hihetetlen
mennyiségű, és legkülönbözőbb tárgykörű könyvet olvastam. A nagy utazók könyveitől
kezdve a néprajzi tárgyú könyveket stb. Édesanyám egészen kicsi gyermekkoromtól kezdve
minden este énekelt, ebből következően a népdalok, a zenekultúra iránt is felkeltette az
érdeklődésemet. Amúgy egy kellemes, átlagos gyermekkorom volt.

A testvérével milyen kapcsolata volt?

Amikor nem karddal kergetett a lakásban, akkor pusztán sima kézzel vert meg a bátyám. Ő
hat és fél évvel volt idősebb. Azonkívül, hogy próbáltam legalább annyi műveltséget és
széles látókört összeszedni mint ő, alapvetően arról szólt a gyerekkorom, hogy megpróbál-
tam utolérni.

Mennyire befolyásolták a szülők az iskolaválasztást?

100 százalékgig, nemigen hiszem, hogy egy 6 éves gyerek bármit is válasszon. Soha nem készül-
tem szakmunkásnak. Egy időben paraszt óhajtottam lenni, de nem volt sehol a közelben –
városi gyerek vagyok – mezőgazdasági iskola. Ebből következően nem lettem az. Az, hogy
Építőipari Főiskolára jelentkeztem, az erősen abból adódott, hogy a bátyám akkor végezte
az Építésmérnöki Kart, erősen adódott abból, hogy édesanyám egy Építőipari Főiskolának
volt a gazdasági igazgatója, nemigen hiszem, hogy ez a saját választásom lett volna. Végül
kiderült, hogy építésznek igen tehetségtelen vagyok. Egy közepesnél jobb pallér lehettem
volna. Amikor elkezdtem dolgozni, kiderült, hogy nem az én világom az, hogy hat kőmű-
vest irányítsak. Végül is létrehoztam egy építőipari céget. Szépen fölfejlesztettük és abba-
hagytam, amikor kezdett összeomlani a 80-as évek végén. A pályaválasztásomban kifejezet-
ten külső és legfőképpen családi tényezők voltak meghatározók.

Hogyan folytatta tovább?

83-ban leszereltem a katonaságtól, akkor még mindig az építőiparban dolgoztam, de akkor
már elhatároztam, hogy többet nekem nem lesz főnököm. Megcsináltam a saját cégemet és
azóta is saját cégem vannak és nincsen főnököm. Ez a legfontosabb. Amit a főiskola adott,
abból a szervezés és a vezetéselméleti tárgyak voltak fontosak. Akkoriban még nem mene-
dzser iskolának és menedzseri ismereteknek hívták. Szervezés, vezetéselmélet. Ezek azok,
amik a diplomámtól eltérő irányban, de változatlanul fontosak.

Most már független az építőipartól?

Teljesen független vagyok. Annyi a kapcsolatom, hogy ha mesteremberek jönnek dolgozni, nem tudnak átverni. Marketing munkával, levelezés, szervezési ügyviteli szolgáltatások, ezekkel foglalkozom.

Tehát azért hasznát vette annak, amit annak idején tanult.

Természetesen, bár már akkor is kiszámoltuk, hogy a főiskolai idő 45 százalékát teljesen haszontalan tárgyak tanulásával töltjük. Abszolút a tárgyhoz nem tartozó és lényegtelen, érdektelen dolgokkal.

Mikor házasodtak össze?

1986-ban. A bátyám és köztem lévő korkülönbségből adódó keserű tapasztalatokon okulva azonnal legyártottunk két darab gyermeket.

A felesége nem dolgozott, mióta összeházasodtak?

De igen, dolgozott. De a szülés utáni négy évet otthon töltötte el, és attól kezdve hol mint vállalkozó, hol segítségképpen dolgozik tovább, de olyan munkát választott és olyan munkát végez, amit legnagyobbbrészt itthon lehet csinálni. Tehát a gyermekeknek otthona van, van aki hazavárja, van aki reggel elindítsa őket az iskolába. Egészen tudatosan megbeszéltük annak idején, hogy ez a kétféle tevékenység, amit én végzek otthonról távol és amit ő végez itthon, az egyenértékű és fontosságú tevékenység. Éppen ezért nálunk soha nem hangzott el az, hogy itthon ülsz egész nap, mi a fenét csinálsz, én meg hozom haza a pénzt. Mert ez nem igaz. Pontosán tudhatja mindenki, akinek kisgyerekekkel két napot otthon kell maradnia, hogy nincs megállás. Ugyanolyan kemény fizikai munka az is.

Óvodás korban én jártam értük délutánonként, fele alkalommal. Olyankor délután együtt voltunk, de este megint elmentem dolgozni. Kb. hat éves korukig volt az, hogy arra a 3/4 órára, amíg a fürdetés, lefekvés volt, addig itthon voltam. Lévén hogy, a feleségemnek se hangja, se hallása, az éneklés az én dolgom volt, meg hát nagyon élveztem is. Azután iskolába kerültek a gyerekek. Sajnos elkövettem azt a baklövést, hogy azt hittem, hogy a tanárok képesek arra, hogy a gyereket megtanítsák írni, olvasni, számolni. Nem igazán értem, hogy miért, de totálisan alkalmatlanok erre a funkcióra. Legalábbis azok a tanárok, akik az én gyerekeimet tanították. Akik jobb tanárok voltak, fél éven belül eltűntek iskolaigazgatónak, helyettesnek. Kiemelték, és elvitték őket, és a reszli maradt. Most így öt év tanulás után kezdenek a gyerekek saját eszükből fölzárkózni oda, ahol egy normális második általános iskolás korú gyermek írásban olvasásban tart. Nagyon vágnék arra, hogy hatóságilag tiltás meg a szóképes olvasást.

Mennyire elégedett a gyerekei nevelésével?

Amikor a gyerekek megszülettek, akkor az átlagosnál jobb anyagi helyzetben voltunk, de a körülmények változása és saját hülyeségeim miatt villámgyorsan tönkrementünk. Azok a nagyra törő elképzeléseim, hogy a gyerek fél éves korában úszni fog tudni, hogy magánóvodába járatom, angol nyelvű óvodába járatom, tanárt fogadok hozzá, és rögtön csecsemőkori nyelvtudással fog indulni, ezek mind nem sikerültek. Most megint visszakerültünk oda, hogy rendkívül jó anyagi helyzetben vagyunk, most próbálom ezeket bepótolni. De most már tízévesen ez nem ugyanaz mint háromévesen.

Eszerint nagyon fontos az anyagi jólét?

Persze, természetesen. Hogyne lenne fontos az anyagi jólét, hogyha a gyereket akkor tudom igazán emberhez méltóan nevelni, hogyha meg tudom adni neki azokat a dolgokat, amik csak pénzzel szerezhetőek meg. Mert igen sokat lehet papolni törődésről, szeretetről, odafi-

gyelésről, foglalkozásról, de attól a gyerekeknek még nem lesz angol könyve, lexikonja, és nem lesz otthon számítógépe.

Ezért került be 8 osztályos gimnáziumba?

Pontosabban fogalmazva, akarta nem akarta, gimnáziumba írtam be. A gyerek lelkivilága és képességei predestinálhatják akár a hajléktalan, akár az akadémia elnöke pályára is, nem lehet tudni. Jelenleg nagyon széles az érdeklődési köre. Hihetetlen mennyiséget tud a legkülönbözőbb témákról kérdezni. Nem tudom, milyen alkat. Azt tudom, hogy rendkívül jó eszű, jó képességű, rendkívüli szókincsű gyerek, van érzéke a matematikához is és a humán dolgokhoz is. Nem tudom és nem is akarom meghatározni előre, hogy mi lesz.

Tehát szabadabban neveli, mint annak idején önt nevelték?

Általános iskolában velem szemben sem volt semmiféle elvárás. Szerintem, ha én egy iparbárá lennék és vasiparral foglalkoznék, akkor egész biztos, hogy a gyerek mindent tudna az öntésről és fölkészíteném arra, hogy átvegye a családi boltot. Ha fűszeres lennék, akkor egészen biztos, hogy rendkívüli mennyiséget tudna az élelmiszerekről. De miután én szervezéssel foglalkozom, erről még egy tíz éves gyerekeknek nemigen van mit tanítani.

És a gyermekben megfogalmazódott már valami?

Meglehetősen szűkszavú, nem nyilatkozik erről a kérdésről. A helyes válasz, mi leszel ha nagy leszel: felnőtt. Mondta már, hogy lenne színész, lenne vezérigazgató. Katona, vasutas és hasonló nem akar lenni. Fizikus, azt is mondta, és azt is, hogy szakács.

Mennyire végzi kitarúan azt, amihez hozzákezd?

Elindul egy házi feladat elkészítésével délután 4 órakor és este 8-kor még csinálja. Tehát kitarúan ott ül, és mindenfélét csinál. Egy darab zokni felhúzást képes 3/4 órán keresztül csinálni, hogy aztán belül mi játszódik le, azt csak a jóisten tudja. Színdarabot ír fejben közben, gépet tervez fejben közben, csak zoknit nem húz. Ugyanez van a lecke csinálásánál is. Most kezdtük el azt, hogy minden nap szakítok rá időt és végigverem a leckén.

Ezt hogy tetszik érteni?

Úgy, hogy berendelem magamhoz, megkérdem mi a lecke, és mire észbe kapok, elmondom neki, ahelyett, hogy elolvassná a könyvben. De utána elolvastatom vele is. Pontosán ugyanúgy csinálja, mint én annak idején. Apu, ezt hogy kell megoldani? Olyankor apám visszazavart szabályt tanulni. Amitől én sikoltoztam, hogy miért kell nekem szabályt tanulni. Most mi ugyanezt végigcsináljuk, ugyanúgy elmegy szabályt tanulni, megtanulja, és utána önállóan is megoldja a feladatokat. Könnyen és jól. Jelentős hibája a gyermeknek, hogy hiányzik a gyakorlás. Tehát az, hogy végig hajlandó legyen odafigyelni az apró részletekre. Azt látom, hogy olyan tanára van, aki hagyja a gyereket a saját módszerével tanulni, nem követeli meg, hogy lépésről lépésre azt a fajta megoldási módozatot használja a gyerek, amit ő tanít, amit a könyv ír elő. Hagyja olyan megoldási módszerrel, amit én tanítottam adott esetben neki, és ezzel is jól megvan. Tolerálja, végül is a végeredmény ugyanaz. Tehát a gyerekeknek legfőképpen abban segítetek, hogy a matematikában módszereket adok és látásmódot.

Milyen bizonyítvánnyal érkezett a gimnáziumba?

Ötös alatt valamivel.

A nyelvekkel hogy áll?

Angolul már az óvodában kezdett el tanulni. Heti egy órában jött az angoltanár. Utána az iskolában szintén angolul kezdett tanulni, egy olyan tanártól, akinek a diákjai a kerületi versenyeket rendkívüli fölénnyel nyerik folyamatosan. Kicsit délföldi a tájszólása angol-

ból. Nem azt mondom, hogy túlzottan nagy érzéke van hozzá, de átlagosan alkalmas és képes a nyelvtanulásra.

Milyen szintig hajlandók anyagilag támogatni a tanulás terén?

Jelen pillanatban olyan hatalmi viszonyok vannak közöttünk, hogy ostorral el tudtam verni a gimnáziumba. Legfőképp azért, mert előre látható, hogy komolyabb képzettséget és képesítést csak akkor lehet szerezni, ha eleve magasabb szintről indul és magasabb tudásanyagot szerez, mint amit a normál általános iskolában tud szerezni. Minden valószínűség szerint érettségiig ez most már megmarad. Azt ígérték ebben az iskolában, hogy 16 éves korára a 4. gimnáziumi szintet el fogják érni és akkortól lesz egy 2 éves fakultációs jellegű képzés. 16 éves korában biztos lesz elképzelése, hogy mi akar lenni, és ha rajtam múlik, felőlem a Harvardra is mehet posztgraduális képzésre. De ha 18 éves korában úgy dönt, hogy márpedig teherautó sofőr lesz, ám legyen.

Mik voltak azok a szempontok, amik miatt 8 osztályos gimnáziumba iratták a gyereket?

Az általános iskolában négy év alatt négy osztályfőnöke volt. És miután a fiam furcsa egyéniség, ebből következően, hogy egy új tanár megszokja, elég sokáig tart. Nem volt kedvem még egy osztályfőnökkel végigvárni a dolgot. Az általános iskolában szerintem olyan kevés tudást töltöttek a gyerekekbe, aminek a dupláját képes elsajátítani. Amíg ilyen fogékony korban van, rakják tele a fejét, amivel tele lehet rakni. Úgy éreztem, hogy el kell onnan hoznom, miután úgyis kell valamikor iskolát váltania. Lehet hogy a legrosszabb választásom volt, hogy most váltattam vele iskolát, de az igazgatónője, ismerősök, egyéb tanárok véleménye szerint a környékbeli ilyen jellegű, tehát 8 osztályos gimnáziumok közül ez kiemelkedően jó. A gimnáziumi tanári kar külön válogatott és képzett, erre fölkészült emberekből áll. A tapasztalataim, és a tananyagban való előrehaladása azt mutatta, hogy ebbe az iskolába kell elvinni és mindent megpróbáltam, hogy ha határidőn túl is, de megpróbáljam bejuttatni.

Milyen problémák vannak az új iskolában?

A pedagógusok követelményeivel a világon semmi baj nincsen. A gyerek nehezen tud beilleszkedni általában a közösségbe, mert szinte teljesen az én jellememet örökölte. Sajnos ugyanazt a problémakört kell végig szenvednie, mint amit én végigszenvedtem. Nincs barátja, nincs ismerőse, nem szeretik az osztálytársai. Nagyképű, nagypofájú, hűzöngő és még amikor segít, mert mindig segít, azt sem tudja úgy eladni, hogy emiatt szeressék az osztálytársai. Ez velem is így volt. Nem szerettek, és sajnos őt sem szeretik. De ez az eddigi iskolájában is így volt, csak ott 4 év alatt sikerült szereznie 4–5 barátot, illetve olyat, aki elfogadja, vagy csak kevesebbszer rúg bele mint mások. És most ez kezdődik előről. Nincs mit csinálni.

(Az interjút Oláh Erzsébet készítette)